RZECZPOSPOLITA POLSKA
Zastępca
Rzecznika Praw Obywatelskich
Stanisław TROCIUK

RPO-700317-II-702/12/MK

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Warszawa, 25.03.2013 r.

Pan gen. Jacek Włodarski
Dyrektor Generalny
Służby Więziennej
ul. Rakowiecka 37a
02-521 WARSZAWA

Szanowny Panie Dyrektorze

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się. pan A. B., przebywający aktualnie w Zakładzie Karnym Nr 2 w S.. Żalił się on, że w Zakładzie Karnym w W., gdzie przebywał uprzednio, nie miał zapewnionej możliwości niekrępującego korzystania z urządzeń sanitarnych.

W toku postępowania wyjaśniającego ustalono, że w celi mieszkalnej Zakładu Karnego w W., w której przebywał A. B., zamontowany jest wizjer umożliwiający wgląd z korytarza do kącika sanitarnego. Powoduje to, że osadzony może być widziany przez funkcjonariuszy Służby Więziennej, również płci odmiennej, w trakcie wykonywania intymnych czynności w kąciku sanitarnym. Możliwość instalowania takich wizjerów przewidują Wytyczne Nr 3/2011 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 4 października 2011 r. w sprawie wymagań technicznych i ochronnych dla pawilonów zakwaterowania osadzonych.

Zgodnie z § 28 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25.08.2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności oraz § 30 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25.08.2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania w celach mieszkalnych niezbędne urządzenia sanitarne sytuuje się w sposób zapewniający ich niekrępujące użytkowanie. Obowiązek zapewnienia właściwych standardów w tym zakresie wynika także z zawartych w art. 4 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego zasad wykonywania kary w sposób humanitarny, z poszanowaniem godności ludzkiej skazanego, oraz zakazu poniżającego traktowania.

W opinii Rzecznika warunek zapewnienia niekrępującego użytkowania urządzeń sanitarnych osadzonemu w celi wieloosobowej spełniony jest jedynie wówczas, gdy

urządzenia sanitarne znajdujące się w celi mieszkalnej oddzielone są od reszty pomieszczenia trwałą i pełną (od podłogi do sufitu) zabudową, przy zapewnieniu niezbędnej wentylacji grawitacyjnej i oświetlenia, odrębnych dla węzła sanitarnego i celi mieszkalnej. W celach jednoosobowych urządzenia sanitarne powinny być osłonięte co najmniej w taki sposób, aby nie było możliwe zobaczenie osadzonego wykonującego czynności intymne w kąciku sanitarnym, ani bezpośrednio przez osoby wchodzące do celi, ani przez wizjer w drzwiach. W sytuacji, gdy funkcjonariusze Służby Więziennej, również płci przeciwnej, mają możliwość wglądu do kącika sanitarnego przez wizjer i obserwowania osadzonego podczas wykonywania przez niego czynności sanitarnych i higienicznych, jak to miało miejsce w przypadku A. B., warunek zapewnienia intymności przy korzystaniu z urządzeń sanitarnych nie jest spełniony.

Obowiązujące przepisy dopuszczają sytuację, w której obserwację zachowania skazanego można prowadzić w czasie, gdy znajduje się on w kąciku sanitarnym. Ma to miejsce wówczas, gdy osadzony umieszczony jest w celi mieszkalnej wyposażonej w monitoring obejmujący kącik sanitarny. W takiej sytuacji przepisy nakładają wszakże obowiązek wyposażenia kamery telewizji przemysłowej w funkcję maskowania stref intymnych, w celu zachowania minimum ochrony prywatności. W opinii Rzecznika Praw Obywatelskich prowadzenie obserwacji skazanego korzystającego z kącika sanitarnego przez wizjer narusza jego prawo do humanitarnego traktowania i poszanowania godności osobistej. Z tego względu stosowanie takiej formy kontroli zachowania osadzonego powinno być zaniechane.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 r. Nr 14 poz. 147, ze zm.) zwracam się z wnioskiem do Pana Dyrektora o zmianę przepisu § 3 ust. 7 pkt 2 lit. e Wytycznych Nr 3/2011 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 4 października 2011 r. w sprawie wymagań technicznych i ochronnych dla pawilonów zakwaterowania osadzonych oraz spowodowanie likwidacji w jednostkach penitencjarnych wizjerów umożliwiających wgląd do kącika sanitarnego.

Z poważaniem